

COPE

Hæmatologisk Afdeling, Sjællands Universitetshospital

Velkommen til Hæmatologisk Afdeling.

Denne vejledning skal give dig og dine pårørende viden om den medicinske kræftbehandling kaldet COPE og om hvordan behandlingen kan påvirke dig.

Behandlingens virkning på dig og din sygdom

Behandlingen COPE varer 5 dage, hvor du får infusion med kemoterapi den første dag og de øvrige dage får du behandling med tabletter. Behandlingen består af flere forskellige stoffer, der virker mod din sygdom på forskellige måder.

Navnet COPE kommer af de stoffer, der indgår:

- C** = Cyklophosphamid(kemoterapi)
- O** = Oncovin/vincristin(kemoterapi)
- P** = Prednisolon(binyrebarkhormon)
- E** = Etoposidphosphat/etopofos (kemoterapi)

Ofte gives COPE sammen med antistoffet Rituximab, som er beskrevet i en selvstændig pjece. For at forebygge bivirkninger til behandlingen får du understøttende behandling. Dette beskrives i et senere afsnit.

Kemoterapi

Kemoterapi er cellegifte, som primært rammer og ødelægger celler, der deler sig hurtigt. Stofferne virker ved at beskadige cellers arveanlæg (DNA) og forhindrer dermed celledeling. Celler, der deler sig hyppigt eller som ikke kan reparere skadet

DNA, er mest følsomme for kemoterapi, og kræftceller har netop disse karakteristika. Kemoterapi udgør derfor en vigtig del af din behandling.

Binyrebarkhormon

Binyrebarkhormon i store doser bremser lymfekræft. Det virker også kvalmestillende.

Behandlingsforløbet

Behandlingsforløbet består af flere behandlingsserier. Du vil typisk få 6 serier COPE med 3 ugers intervaller. Det præcise antal behandlinger afgør din læge ud fra netop dit sygdomsbillede.

Hver serie er ens. Du får infusion med 3 forskellige slags kemoterapi den første dag i en serie. Behandlingen de øvrige 4 dage består af tabletter. Tabletterne er både binyrebarkhormon og understøttende behandling.

Der går 3 uger fra en serie starter til den næste forventes at kunne starte. Du bliver undervejs i behandlingsforløbet kontrolleret med scanning og blodprøver for at se, hvor godt din sygdom reagerer på behandlingen.

Du skal være forberedt på, at en behandling kan blive udsat, hvis din tilstand eller blodprøver ikke tillader at give dig behandling. Dette tager din læge stilling til fra gang til gang. Der kan også være behov for, at du får taget blodprøver imellem serierne.

Sådan gives behandlingen

Behandling med COPE får du almindeligvis ambulant. Behandlingen varer ca. 1½ time, men hvis du skal have antistoffet Rituximab først, bliver den samlede behandlingstid længere. Afsæt gerne hele dagen til behandlingen.

Du skal inden hver behandlingsserie have taget blodprøver enten 1-2 dage før eller samme dag.

- Når du ankommer, får du udleveret kvalmestillende medicin og prednisolon tabletter, som du tager ca. 30-60 min inden kemoterapien.
- Hvis du skal have Rituximab, får du det inden kemoterapien.
- Kemoterapien får du som infusion i et perifert venekateter (tynd plastikslange, der lægges i en blodåre på armen eller hånden). Hvis du har et centralt venekateter, får du behandlingen deri. Kemoterapien kommer i 3 poser, og mellem hver pose skal der skylles med saltvand.
- Sygeplejersken sikrer sig, at dit perifere venekateter er velfungerende og ligger korrekt, da nogle kemoterapistoffer kan skade vævet, hvis det løber uden for blodåren og ud i vævet. Fortæl sygeplejersken, hvis du får svie og smerter nær det perifere venekateter, så infusionen kan stoppes.
- Det er vigtigt, at du holder armen i ro, når du får kemoterapi i blodåren, så er risikoen for at kemoterapien kommer ud i vævet meget lille.
- Du får udleveret medicin og en medicinoversigt inden du tager hjem og dit perifere venekateter bliver fjernet.

Bivirkninger, komplikationer til behandlingen

Bivirkninger er ikke tilsigtede virkninger af medicin. Nogle bivirkninger er hyppige men ikke alvorlige. Andre er sjældne men kan være alvorlige. Nogle bivirkninger kan forebygges med medicin, mens andre er

uundgåelige. Det er derfor vigtigt, at du er forberedt på disse.

I dit behandlingsforløb kan der tilståde komplikationer, f.eks. infektioner, som kan være alvorlige og livstruende. Endvidere kan der opstå senfølger, som er bivirkninger, der viser sig efter behandlingen er afsluttet, eventuelt flere år efter.

Generelle bivirkninger

De generelle bivirkninger til medicinsk kræftbehandling og dermed også til behandling med COPE omfatter:

- kvalme, opkastning og nedsat appetit
- påvirkning af knoglemarvens funktion med risiko for infektioner og behov for blodtransfusioner
- hårtab
- forandringer af hud og negle
- mundgener
- træthed

Disse bivirkninger skal du læse om i pjecen "Medicinsk kræftbehandling".

Bivirkninger til de enkelte stoffer

Cyklophosphamid

Påvirkning af blæreslimhinden kan i sjældne tilfælde medføre blod i urinen. Dette ses dog oftest ved større doser. Meget sjældent kan stoffet skade hjertemuskulaturen med nedsat pumpefunktion til følge.

Oncovin®/Vincristin

Forstoppelse

Stoffet kan give forstoppelse, som i værste fald kan føre til tarmslyng. Det kan være nødvendigt at tage afføringsmiddel både under behandlingen og op til en uge efter. Tal med lægen og sygeplejersken om det, så du kan få de rigtige afføringsmidler.

Føleforstyrrelser

Vincristin påvirker de yderste nervespidser og kan derfor i tiltagende grad give prikkende fornemmelser eller føleforstyrrelser i fingre og/eller fødder.

Er du mand, kan du opleve nedsat følsomhed på glans penis og impotens.

Er du kvinde, kan du opleve nedsat følsomhed af både indre og ydre kønsorganer. I værste fald kan du miste følesansen og/eller muskelkraften i f.eks. fingre og underben.

Hvis du oplever føleforstyrrelser, impotens, vanskeligheder med at sy og strikke, knappe knapper, gå på trapper eller rejse dig fra en stol, så giv lægen besked.

Det kan være nødvendigt at nedsætte mængden af vincristin eller helt stoppe med stoffet. Som regel vil føleforstyrrelserne forsvinde, når du ikke længere får vincristin, men det kan tage meget lang tid, og i værste fald kan forandringerne være kroniske.

Vævsskade

Hvis stoffet kommet uden for blodåren giver det smerter og vævsirritation.

Etopofos

Stoffet kan give mavesmerter, forstoppelse og diarré. Mundslimhinden kan blive påvirket med smerter, tørhed og sår til følge.

Stoffet kan medføre feber, forhøjet blodtryk, svimmelhed, påvirkning af nerverne i fingre og fødder og i sjældne tilfælde lever- eller lungepåvirkning og kramper. Du kan få hudkløe eller udslæt. Umiddelbart i forbindelse med behandlingen kan du opleve ansigtsrødme.

Prednisolon

Binyrebarkhormon kan give en række bivirkninger. Disse nævnes her kort. Får du nogle af bivirkningerne, uddyber læge og plejepersonalet, hvordan de afhjælpes.

- Rastløshed, søvnløshed, øget appetit
- Væskeophobning
- Svedtendens
- Stigning i blodsukkeret og dermed udvikling af en forbigående sukkersyge eller midlertidig forværring af en sukkersyge, som du har i forvejen. Du vil blive instrueret i, hvordan du skal forholde dig til forhøjet blodsukker. Det kan blive nødvendigt at give dig insulin

- Humørforandringer: opstemthed, depression, psykose, mani, forværring af psykisk sygdom
- Synsforstyrrelser

For at undgå gener som f.eks. søvnløshed får du tabletterne om morgenen. Tal med din læge, hvis du har behov for sovemedicin. Enkelte bliver utilpasse, når behandlingen med Prednisolon stopper. Hvis det er tilfældet for dig, kan lægen evt. planlægge nedtrapning af medicinen over 2-3 dage.

Understøttende behandling

For at forebygge bivirkninger ved kemoterapien får du forskellige former for understøttende medicin. Det er vigtigt, at du tager dine tabletter som foreskrevet, da det er en del af den medicinske kræftbehandling.

Kvalmestillende

Du får forebyggende medicin mod kvalme i forbindelse med kemoterapien. Du vil oftest få en kombination af flere slags kvalmestillende tabletter. De virker på hver deres måde, og det er derfor vigtigt, at du tager dem som foreskrevet. Vær opmærksom på, at meget af den kvalmestillende medicin kan give forstoppelse og hovedpine. Sig det til personalet, hvis du alligevel oplever kvalme.

Allopurinol

Allopurinol forhindrer, at affaldsstoffer fra de ødelagte kræftceller hober sig op i din krop. Affaldsstoffer kan skade nyrerne og kan give podagra/urinsur gigt. Drik derfor 2-3 l væske den dag, du har fået din behandling og den efterfølgende uges tid. Vær opmærksom på, at allopurinol kan give hududslæt.

Senfølger

Senfølger er en betegnelse for kroniske bivirkninger, som følge af kræftbehandlingen. Nogle senfølger udgøres af bivirkninger, som ikke forsvinder eller måske forværres efter, at behandlingsforløbet er afsluttet. Andre senfølger opstår adskillige år efter, at behandlingen er slut.

Mulige senfølger omfatter:

- nedsat evne til at få børn
- øget risiko for anden kræftsygdom
- svækket hjertepumpefunktion
- nerveskader, føleforstyrrelser
- risiko for angst og depression

Du kan også selv opsøge information om medicinen på internettet, f.eks.

på: www.indlaegsseddel.dk eller www.medicinen.dk.

Tiden hjemme mellem behandlingerne

Nogle patienter kan passe deres arbejde mellem behandlingerne og have en hverdag næsten, som de plejer.

Andre har brug for et par ekstra dage fri, nedsat tid eller helt at holde op med at arbejde i behandlingsperioden. Det afhænger også af, hvilket arbejde du har.

- Spis og drik, så du får god og næringsrig mad og drikke. Det er ikke tiden til slankekur, så længe du bliver behandlet for din sygdom
- Sørg for frisk luft og daglig motion f.eks gåture
- Sørg for god nattesøvn og tag gerne en middagslur
- Bed venner og familie om hjælp til det praktiske

Kontakt ALTID afdelingen

Du skal altid kontakte afdelingen, hvis du oplever nedenstående problemer.

Du skal især være agtpågivende, hvis et problem opstår ret pludseligt og ikke tager af eller forsvinder af sig selv – hvis du oplever nogle gener, du ikke er vant til at have:

- Feber, 38°C eller derover
- Blødning, som ikke standser af sig selv
- Stærke smerter
- Synsforstyrrelser og stærk hovedpine
- Åndenød eller stakåndethed
- Smerter i brystet eller ved vejrtrækning
- Føleforstyrrelser eller sovende fornemmelser i tæer, fødder eller fingre
- Udslæt
- Forstoppelse igennem flere dage
- Diarré, som rækker ud over 1-2 dage
- Vedvarende opkastninger i mere end ca. 1-2 dage
- Hvis du har glemt at tage medicin, du får som behandling af din kræftsygdom
- Hvis du ikke er i stand til at tage din medicin, fx på grund af kvalme

Ring til os

Tlf. 47 32 48 00

Telefontid lægesekretær:

Hverdage kl. 8.00 - 14.45

Telefontid sygeplejerske:

Hverdage kl. 8.00 - 10.00

Efter kl. 14.45 eller ved akut opståede symptomer ring til:

Tlf. 47 32 48 58 - Afsnit L

Med venlig hilsen

Personalet

Hæmatologisk Afdeling